

RAPORTURILE STATULUI CU SECTORUL AFACERILOR: INTERACȚIUNEA DINTRE INSTITUȚII ȘI ORGANIZAȚII

Ecaterina FABIAN, IEFS

The major objective of the article is to expose a reflection on interaction between state institutions and organizations of the business sector on economic performance. It exemplifies the importance of interactions between economic and state institutions in shaping economic performance, and how organizations and institutions interact, producing different outputs. The article argues the possibility to quantify both aspects/variables of these types of institutional interaction (not of all), and to determine their effects on economic performance and, second, that effective relationship between business and state whether guided by formal or informal rules and relationships are the product of processes "played" by state organizations and the business sector.

“Certain questions about the governmental-market relation are at the core of economical science, no less for planned systems than for market”.

Charles E. Lindblom

Cum măsurăm eficiența raporturilor dintre stat și sectorul de afaceri și cum captăm efectele acestora asupra performanței economice

Cercetatorii au examinat timp îndelungat factorii care contribuie la performanța economică. O nouă provocare a Economiei Instituționale constă în a examina modul în care raporturile dintre stat și business afectează performanțele economice ale economiilor emergente și ale celor în curs de dezvoltare. Raporturile efective dintre stat și business sunt un set de interacțiuni extrem de instituționalizate, la vedere și publice dintre stat și sectorul de afaceri. Raporturile efective stat-business pot avea un impact pozitiv asupra performanței economice prin creșterea ratei investițiilor și productivității investițiilor. Raporturile efective stat-business, care conduc la un angajament credibil al guvernului cu referire la anumite politici pot diminua incertitudinile cu privire la acțiunile viitoare care vizează aceste politici, prin aceasta, crescând rata investițiilor. Raporturile efective stat-business eficiente pot duce, de asemenea, la sporirea ratei investițiilor prin crearea unui mediu instituțional, rezultat în urma unei oferte de bunuri publice de înaltă calitate, importantă pentru sectorul privat, cum ar fi infrastructura, eficiența administrației publice (sau lipsa de corupție) și a drepturilor sigure/protejate de proprietate. O administrație publică eficientă, inviolabilitatea drepturilor de proprietate și presiunea directă și indirectă a mediului de afaceri asupra departamentelor statului vor contribui mult mai probabil la apariția unor agenții guvernamentale bine organizate și gestionate în mod profesionist.

Raporturile efective dintre stat și sectorul de afaceri pot influența, de asemenea, productivitatea investițiilor. Organizațiile active de top și sectoriale, independente față de stat și care reprezintă sectorului privat în regiune, pot contribui la rezolvarea multor probleme colective, inerente colectivităților mai ales în țările în curs de dezvoltare, spre deosebire de companiile de dimensiuni mici și mijlocii care sunt în imposibilitatea de a-și articula opiniile și preocupările lor către agenții/agențiile statului. Raporturile sinergice stat-business reduc, de asemenea, posibilitatea uzufructării **rentei** și comportamentului coluziv care pot conduce direct la activități economice neproductive. Astfel, raporturile efective și eficiente stat-business determină nemijlocit creșterea eficienței investițiilor și a productivității din cadrul economiei respective.

Raporturile dintre stat și sectorul de afaceri din țările în curs de dezvoltare

Cercetătorii economiști au încercat să măsoare natura instituțiilor formale și a interacțiunilor acestora cu organizațiile formale în constituirea unor raporturi stat – sectorul de afaceri eficiente. Dirk Willem te Velde a propus patru elemente principale responsabile pentru dimensiunile formale ale raporturilor stat-business eficiente.

- i) modul în care este organizat sectorul privat comparativ cu sectorul public;
- ii) modul în care guvernul este organizat comparativ cu sectorul privat;
- iii) practicile instituționalizării raporturilor stat-business;
- iv) evitarea comportamentului coluziv dăunător.

Astfel, măsurarea raporturilor eficiente stat-business implică măsurarea a patru factori identificați mai sus. Măsurarea dimensiunii sectorului privat în sistemul raporturilor dintre stat și business se bazează pe prezența și durata existenței unei organizații umbrelă care să reunească sau să asigure legătura dintre întreprinderi și asociații. Măsurarea dimensiunii sectorului public în sistemul raporturilor dintre stat și business se bazează pe prezența și durata existenței a unei agenții de promovare a investițiilor și susținere a afacerilor. Condiția obligatorie a instituirii unor raporturi eficiente dintre stat și sectorul afacerilor constă în cooperarea instituționalizată dintre sectorul public și privat. Acest mecanism se poate materializa printr-o serie de forme diferite: poate fi deschis la toate și autonom față de intervenția guvernului dacă, este cazul, printr-un organism special desemnat, sau poate fi un organism informal "sugestiv", neînvestrat cu autonomie și vreun anumit fel de putere. Măsurarea modului în care statul interacționează cu mediul de afaceri are la bază formatul, precum și frecvența reuniunilor oficiale dintre public și sectorul privat. În cele din urmă, prezența, vechimea și eficacitatea legislației care protejează proprietatea privată, practicarea afacerilor și concurența poate măsura calitatea mecanismelor orientate spre evitarea unui comportament coluziv. Fiecare dintre cei patru factori de mai sus au fost măsurați pentru 20 de state în curs de dezvoltare, ale căror date au fost disponibile. Acest lucru a dus la identificarea a 4 grupe de țări, cu mici variații ale indicatorului de la țară la țară, aparținând aceluiași grup. Așa cum era de așteptat, grupurile de țări cu scoruri mai mari ale indicatorului raport stat-sectorul de afaceri au avut o performanță mai bună și, respectiv, au avut o creștere economică mai rapidă.

În timp ce importanța raporturilor dintre stat și sectorul de afaceri a fost recunoscută în discuțiile de pe marginea politicilor și în literatura de specialitate, acesta nu a fost detaliat în literatura academică, și efectele sale nu au fost cuantificate. Există totuși o serie de studii care cuantifică efectele raporturilor efective dintre stat și sectorul de afaceri asupra performanței economice, atât la nivel macro cât și micro. Sen și te Velde au măsurat raporturile dintre stat și sectorul de business aranjându-le în regresii de estimare a creșterii sub forma unui panel dinamic pentru 19 țări în curs de dezvoltare, cuprinzând perioada anilor 1970-2004 folosind datele anuale disponibile. Rezultatele arată că raporturile stat-business eficiente au contribuit în mod semnificativ la performanța economică a țărilor care au demonstrat îmbunătățiri a raporturilor dintre stat și sectorul afacerilor. Aceste state au cunoscut o creștere economică mai mare, obținând controlul celorlalți determinanți ai creșterii economice. Sen și te Velde au demonstrat, de asemenea, că raporturile stat-sectorul de afaceri eficiente contribuie într-o măsură mai mare la creșterea sectorului de producție, precum și faptul că printre componentele care determină mărimea raporturilor dintre stat și sectorul afacerilor, ceea ce pare să afecteze pozitiv cel mai mult performanța economică sunt acele organizații care se ocupă de promovarea investițiilor și dialogul public-privat formalizat.

Cercetările, la care facem referire, sugerează că îmbunătățirea relațiilor instituționale formalizate dintre stat și sectorul privat va spori performanța economică a

statelor care au facut obiectul cercetării. Aceste îmbunătățiri ar putea consta în crearea organizațiilor de afaceri umbrelă, înființarea de agenții de promovare a investițiilor, formalizarea dialogului public-privat, sau implementarea și respectarea drepturilor concurențiale. Organizațiile de afaceri umbrelă pot contribui la rezolvarea problemelor colective specifice sectorului privat și la generarea presiunilor de instituire a politicilor de stimulare a creșterii economice. Dezvoltarea agențiilor eficiente de promovare a investițiilor semnaleză intenția guvernului de a lua sectorul privat și activitatea de investiții în serios. Procesele formalizate de dialog public-privat, permite transparență în formularea politicilor și diseminarea eficientă a informațiilor, atât în sectorul public, cât și în cel privat. Legi eficiente în domeniul concurenței previn înclinația spre uzufructare a rentei și comportamentul coluziv al birocrațiilor. Cercetările demonstrează, de asemenea, că crearea și susținerea relațiilor eficiente dintre stat și sectorul de afaceri poate avea un impact mai puternic asupra performanței economice decât măsurile convenționale ale reformei guvernării, cum ar fi consolidarea statului de drept și a măsurilor anticorupție, de atâtea ori menționate în literatura de specialitate și în dezbaterile de pe marginea politicilor.

Dovezi la nivel micro (firmă) ale efectelor raporturilor eficiente dintre stat și sectorul de afaceri

Pentru a înțelege mai bine micro- fundamentele raporturilor dintre stat și sectorul de afaceri și performanța economică, cercetătorii au examinat, de asemenea, efectul raporturilor dintre stat și sectorul de afaceri asupra creșterii productivității la nivel industriei și firmă. Recurgând la datele statistice disponibile a firmelor din țările în curs de dezvoltare, Qureshi și te Velde constată că firmele care sunt membre ale organizațiilor de afaceri demonstrează o mai mare creștere a productivității, precum și faptul, că efectul îmbunătățirii productivității este mai puternic pentru firmele care sunt membre ale organizațiilor de afaceri în țările cu un mediu al raporturilor dintre stat și business mai bun. Un studiu efectuat de Ackah în 2010 asupra câtorva state în curs de dezvoltare a constatat că, pe măsură ce a avut loc trecerea de la tipul de relații predominant ad-hoc și clientelistic informal la unul mai formal și sinergistic, întâlnirile formalizate și regulate dintre agențiile de stat și business a avut un impact pozitiv asupra productivității firmelor. Studiul sugerează ca o cale importantă prin care raporturile dintre stat și setorul privat pote afecta creșterea economică este creșterea productivității totale, în special în sectorul industrial.

Ce poate explica apariția unor relații eficiente între stat și sectorul de afaceri

Cercetătorii au încercat de asemenea să înțeleagă proveniența, evoluția și formele de interacțiune instituțională între stat și întreprinderi. Cercetările au evidențiat modul în care liderii și elitele – în diferite sectoare: și în sectorul privat, și în sectorul public – lucrează pentru a genera o creștere pozitivă sau coaliții de dezvoltare (formale sau informale) și că astfel de coaliții nu pot fi create la comanda, dar sunt un produs premergător negocierii politice și al reconstrucției, astfel puterea relativă a fiecărei părți diminuează (de multe ori lent) transformarea. Cercetările cu privire la relațiile dintre stat și sectorul de afaceri contribuie elocvent la confirmarea ipotezei de bază a acestei lucrări, că nu doar instituțiile formale "contează", ci, de asemenea, interacțiunea dintre diferite domenii instituționale este esențială în modelarea sau împiedicarea performanțelor economice. O serie de lucrări prezintă, de asemenea, dovezi care subliniază rolul important și dinamic politic jucat de interese comune specifice, care apar atât în momentul instituirii, cât și cel al utilizării nemijlocite a instituțiilor. În urma unor studii empirice, s-a constatat, că, în Mauritius, organizațiile cheie de afaceri și sindicatele au fost fundamentale în forjarea "soluțiilor politice", care, în esență, au

susținut și au ajutat atât la modelarea, cât și menținerea instituțiilor formale care reglementează relațiile de afaceri ce guvernează raporturile stat- business, la rândul lor a fost un factor-cheie al poveștii de dezvoltare și de reducere a sărăciei Mauritane. În această țară, instituțiile formale care au modelat modul de interacțiune dintre stat și mediul de afaceri, a ajutat la instituirea relațiilor de credibilitate, transparență, încredere și reciprocitate. Analiza Econometrică a ilustrat efectele pozitive de creștere care au rezultat în urma acestor relații pozitive dintre stat și sectorul de afaceri. Cu toate acestea, instituțiile formale cu menirea de a modela modul în care statele și întreprinderile interacționează nu pot fi instituite chiar atât de ușor. Este nevoie de atât voința politică a organizațiilor implicate și stabilirea unor reguli convenite cu privire la regularitatea și rolul interacțiunilor dintre părțile interesate.

Concluzie

Un document recent DFID privind "Construirea statelor și societăților pașnice pledează pentru edificarea "interfeței dintre stat și societate" și necesitatea de "a lega statul și societate, în moduri care promovează luarea inclusivă a deciziilor și măsurabilitatea". În timp ce aceste recomandări sunt importante, ele rămân oarecum generale – și înainte de toate, pentru că entitățile "stat" și "societate" nu sunt unitare. Atât statul, cât și societatea sunt compuse dintr-o varietate de organizații și de interese, care interacționează printr-o varietate de acorduri formale și informale instituționale, într-o pluralitate de politici și rețele, care includ educația, agricultura, infrastructura, apărarea și multe altele. Poate unul dintre cele mai importante domenii de creștere este sectorul de afaceri și, astfel, modul în care sectorul de afaceri și părțile relevante ale statului interacționează este o chestiune critică. Așa cum a arătat cercetările, îmbunătățirea acestei interacțiuni și încurajarea transparenței, încrederii, credibilității și reciprocității este crucială pentru obținerea unor relații eficiente dintre părțile interesate și că, atunci când astfel de valori sunt îmbrăcate cu o stofă instituțională, se obțin rezultate pozitive, respectiv creștere. Mai mult, o îmbunătățire a instituțiilor care organizează relațiile dintre state și întreprinderi este de asemenea o contribuție foarte importantă și destul de specifică în vederea construirii legăturilor orizontale și verticale care sunt critice pentru construirea " societăților pașnice și performante".

Referințe bibliografice

1. Does the institution of State Business Relations matter for Firm Performance? *Vinish Kathuria, Rajesh Raj S. N. and Kunal Sen, June 2010, <http://www.ippg.org.uk>*
2. Formal-Informal Institutional Linkages in the Agribusiness sector and implications for pro-poor growth by *Aderibigbe S. Olomola, April 2010, <http://www.ippg.org.uk>*
3. Are State Business Relations important to Economic Growth? Evidence from Mauritius by *Sawkut Rojid, Boopen Seetanah & Ramessur Shalini, April 2010, <http://www.ippg.org.uk>*
4. The institutional determinants of informalisation and its effects on growth and poverty by *Dibyendu Maiti and Sugata Marjit, November 2009, <http://www.ippg.org.uk>*
5. How non-state actors lobby to influence budget outcomes by *Samuel M. Bwalya, Ezekiel Phiri & Kelvin Mpembamoto, November 2009, October 2009, <http://www.ippg.org.uk>*
6. State-Business Relations – Concepts and Methods: Analysing the Politics of State Business Relations – a methodological concept note on the historical institutionalist approach by *Adrian Leftwich, January 2009, <http://www.ippg.org.uk>*
7. Informal Institutions in Transition by *Liesbet Steer & Kunal Sen, August 2008, <http://www.ippg.org.uk>*